

EXPOSITIO III.

34. **Abulca.** **ECVNDVM** autem simile huic. Præceptum de dilectione proximi secundum appellatur, non quia secundum sit in numero Decalogi, sed quia, ut ait Abulensis q. 277. dignitate, ac perfectione secundum est post Dei dilectionem. Ab eodem enim charitatis habitu procedit amor Dei, & proximi. Primum ergo mandatum, & maximum excellentia, & perfectione est præceptum de diligendo Deum, secundum de dilectione proximi, valde tamen inferius, & impar. *Simile huic.* Non dicitur æquale; sed simile, quia post Deum inter omnes res creatas præ omnibus diligendus est proximus affectu, actibus, & officiis: & ut etiam denotetur, ut obseruat D. Chrysoftomus, quod vnum mandatum ab altero dependeat, & quod vnum sine altero non possit obseruari, ne quis sibi persuadeat, quod dilecto Deo possit securè contemnere proximos, amor enim proximi ab amore Dei procedit.

35. **D. Thom. August.** *Diliges proximum.* Proximi autem sunt omnes homines secundum naturalem Dei imaginem, & secundum capacitatem gloriæ, ut docet D. Thomas 2.2. quæst. 44. art. 7. & ait D. Augustinus epistola 52. ad Macedonium. *Proximus, ait, non sanguinis propinquitate, sed rationis societate pensandus est, in qua socij sunt omnes homines.* Modus dilectionis indicatur: *sicut te ipsum.* Syriacus legit: *sicut animam tuam.* Illud sicut, ut aduertit D. Thomas citato loco, non denotat aequalitatem, sed similitudinem, id est simili modo, quo te ipsum diligis, ad exemplum, & formam dilectionis tui, ut quemadmodum te ipsum diligis verè, & sincere, bonum tibi volendo, ac procurando, malum verò nolendo, & auertendo propter tuum ipsum bonum, simili & modo te debes erga tuum proximum exhibere. D. Augustinus lib. de vera Relig. cap. 46. *Ea est enim regula dilectionis, ut qua homo vult sibi bona prouenire, & proximo velit: & qua accidere mala non vult, & illi nolit.* Et nota. Quod cum dicitur, *sicut te ipsum*, non præmittitur sui ipsius amor, sed præsupponitur. Ut etiam docet idem D. Augustin. lib. 1. de Doctrina Christiana. cap. 27. *Non est hic, ait, tui dilectio prætermissa: dicitur enim ut diligas proximum sicut te ipsum.* Ac proinde primo loco diligendus est Deus; secundo propria persona. Tertio, proximus ad instar tui diligendus.

36. **August. Rom. 13.** *In his duobus mandatis.* Non in vno tantum. *Vniuersa lex pendet, & Propheta:* hoc est, omnis doctrina legis, & Prophetarum in his duobus mandatis de dilectione Dei, & proximi summam continetur, in hisque fulcitur, & nititur, ab illisque tanquam ædificium quoddam à suo fundamento dependet. Nam tria præcepta primæ tabulæ ad Dei dilectionem spectant, septem verò secundæ tabulæ ad proximi amorem pertinent. D. Augustinus lib. 8. de Trinit. cap. 7. *Quamobrem Rom. 13. num. 9. dicitur. Qui diligit proximum, legem impleuit. Nam non aduherabis, non occides, non furaberis, non falsum testimonium dices, non concupisces, & si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur: diliges proximum tuum, sicut te ipsum.* Et ad hæc duo mandata dilectionis Dei, & proximi referuntur præcepta aliarum virtutum siue naturalium, siue supernaturalium. Addit etiam Origenes in Catena. *In his duobus mandatis vniuersa lex pendet, & Propheta, ut*

intelligat omnem legem, & prophetas. Bene affectus legem rationi consentaneam, virtuti congruam, Deo dignam intelligit. Vide suprâ c. 8. num. 252.

37. Marc. Iuxta Marcum. Scriba Christo ait. *Bene Magister in veritate dixisti.* Laudat responsum Christi, ut sapienter dictum, quia vnus est Deus, ac proinde vnico amore super omnia diligendus: *Manus est omnibus sacrificiis.* De quo eo tempore erat controuersia, ut dixi in 1. expositione. Christus dixit illi, *non es longè à regno Dei:* quia agnouerat, quæ facienda erant ad vitæ æternam assequendam, quæ per obseruationem mandatorum dilectionis Dei, & proximi comparatur.

QUESTIO VII.

Quare cum Doctor interrogauerit de primo mandato. Non solum Christus de illo respondit, sed etiam secundum appositum?

38. Antioch. **DOCTOR** interrogauit de mandato legis maximo. *Magister quod est mandatum magnum? quod Christus Dominus de dilectione Dei explicauit, & appositum secundum mandatum de dilectione proximi; quia ut ait Vist. Antioch. in Marc. quia hoc secundum à primo ditelli non potest. Ratio enim diligendi proximum, est dilectio Dei, proximum diligimus propter Deum, & nemo potest perfecte diligere Deum, quin etiam diligat proximum, qui ad imaginem, & similitudinem Dei factus est, nam ut ait D. Chrysoftom. Euthym. Carthusian. Hugo, sicut rex in sua imagine honoratur, sic & Deus in homine.*

Tribus accedentibus viris peregrinis occurrit Abrahamus, & adorauit in terram. Et dixit: *Domine, si inueni gratiam in oculis tuis, ne transfeas seruum tuum.* Genes. 18. num. 3. Ecce tres videt iuuenes peregrinos, tres adorat, & tamen cum tribus, quasi cum vno loquitur. *Domine si inueni gratiam in oculis tuis.* Vnique vult dare obsequium. *Ne transfeas seruum tuum.* Tres homines videbat, cum tribus agebat, tresque volebat hospitio excipere, cur ergo non pluraliter, sed tanquam cum vno loquitur. Et si tres videret, ac tres putaret, tamen quasi cum vno loquitur, quia in tribus illis vnam Dei imaginem cognoscebat, quam adorabat, ac venerabatur, ac proinde tanquam cum vna Dei imagine agebat, ac loquebatur. D. Augustinus, lib. 16. de Ciuit. cap. 29. *Multo est credibilis, ait, quod Abraham in tribus viris Dominum agnoscebat, cui per singularem numerum loquebatur, etiam cum eos homines esse arbitrareretur.*

40. Psal. 83. **Ait Regius Vates.** *Videbitur Deus Deorum in Sion.* Psalm. 83. num. 8. Quod multi Patres Graeci intelligunt de tempore, quo Dei filius factus homo apparuit in terris. Et non ait, Deus hominum sed Deus Deorum, quia sic Deus degebat inter homines, ut eos tanquam Deos æstimaret, cum in ipsis Dei imago nitetur, & resplenderet, ut inde fiat homini documentum ne detractet quasi Deum habere proximum suum, quem ad Dei imaginem creatum recognoscit D. August. lib. contra Aduersarium legis. *Apparuit Deus Deorum in Sion. Deus Deorum, Christus*

stus Christianorum. De quibus dicitur in Psalmo: Ego dixi Dy estis, quibus & Dei imago insculpta est.

QUESTIO VIII.

Quare post Dei amorem, statim subiungitur amor proximi?

41. August. **POSTquam** autem explicatum est à Christo Domino magnum mandatum de diligendo Deum, addidit, *Secundum simile huic, diliges proximum tuum*, quia ex vera dilectione Dei provenit amor proximi, neque enim verè diligere Deum possumus, nisi etiam & proximum diligamus. Vnde, ait D. Augustinus lib. 8. de Trinit. cap. 7. *Quod hæc duo præcepta, dilectio Dei, & proximi sic se mutuo includunt, ut non immerito plerumque Scriptura pro utroque vnum ponit.* Sic hæc duo præcepta inter se sunt connexa, & seque mutuo respiciunt.

42. Exod. 35. Mandauit Deus Moyfi facere duos Cherubim aureos, qui & vtrumque latus propitiatorij tegant, expandentes alas, respiciantque se mutuo versis vultibus in propitiatorium, Exod. 25. num. 20. Si eo pacto constituantur Spiritus Angelici, ut versos vultus habeant in oraculum, cur se mutuo respiciere debent? Si propter propitiatorium facti sunt, cur non ipsum propitiatorium respiciunt? Aperte vultus habent versos inter se, imò prius se ipsos respiciunt, quam propitiatorium, quin nisi nos mutua dilectione, ac charitate respiciamus, in Deum oculos fingere non valemus. Petrus Abbas 1. part. Taber. *Breui clausula, ait, concludit quomodo Angelica potestates se in Deo diligant, dicens se mutuo respiciunt, & quomodo Deum in se magnificè subiungens, versis vultibus in propitiatorium, qui se se mutuo non respiciunt, quia qui proximum non respiciunt, quem videt, non diligit; Deum, quem non videt, quomodo diligere potest? In mutuo respectu fraternas dilectio, in verso vultu in propitiatorium, humilis reuerentia ad creatorem nostrum intelligitur.*

43. Reg. 2. Magnus Elisæus à Magistro suo, ac Parente nostro duplicem spiritum postulat, nimirum Spiritus sancti donum in eo inhabitans. *Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus, 4. Regum 2. num. 9.* Cur spiritum Eliæ duplicem vocat? Fortitan Eliæ spiritus erat ex duobus compositus? Imò valde simplex erat diuinus Spiritus habitans in Eliæ; cur ergo duplex vocatur? Cum esset diuinus Spiritus in suis operibus respiciebat Deum, & proximum, non erat vnicus, & solitarius spiritus in Deum tantum intentus, sed sic summè amabat Deum, ut inde ad proximos intimè diligendos se extenderet. Galfridus apud Tilmanum in Allegor. *Ab Elisæo, ait, duplex, quem Elias habuerat, postulat spiritus, non quia in se ipso diuisus est spiritus, sed quia in munere suo, vel opere duplicatur. Vnus est enim spiritus, per quem charitas diffunditur, ea tamen in amorem Dei, & proximi deriuatur; nec adesse credendus est vnicus ille spiritus, ubi duplex non inuenitur effectus. Cum enim in se ipso sit simplex, in nobis nunquam poterit fieri nisi duplex.*

44. Apoc. 12. Mulier apparet in cælo amicta Sole, ante quam stat Draco ad deuorandum filium eius. *Data sunt mulieri ala due aquila magne, ut volaret in desertum, Apocal. 12. num. 14.* Dæ illæ alæ duo *Sylueta in Enang. Tom. IV.*

sunt præcepta charitatis Dei, & proximi, ut interpretatur Philippus Abbas lib. de silentio Clericorum cap. 106. *Ala bina, ait, dilectio duplex accipitur, quæ Deus, & proximus iuxta regulam præscriptam diligitur, cum scilicet anima Deo soli ardet specialius adhaerere, & eandem gratiam suam desiderat proximum obtinere.* Addubito tamen cur huiusmodi alæ dicuntur aquilæ, & non potiùs columbæ, vel tarturis? Certum est quod inter cæteras aues aquila velocissimo volatu aëra conscendat, ut ex hoc significetur, quod ille, qui his duobus alijs amoris Dei, & proximi volat perpeti volatu super cæteros ad alta, & sublimia penetrabit, & conscendat.

QUESTIO IX.

Quare secundum mandatum de dilectione proximi dicitur simile primo?

45. Abulens. **Ratio** est, quia sicut Deus diligendus est super omnia, sic & proximus post Deum inter cæteras res creatas præ omnibus diligendus est, ut dixi in expositione. Deinde etiam ut ait Abulensis quæst. 278. dicitur secundum simile primo non æquale, ut iam dixi quia vtrumque mandatum est de dilectione, & uterque actus iuxta Theologos procedit ab eodem habitu, & tendit ad idem obiectum, scilicet Deum; nam quia diligo Deum, diligo & proximum, ut opus ipsius Dei. Vnde ait Chrysoftomus in Imperfecto homil. 42. *Non potest hominem odire qui Deum amat: nec potest Deum amare, qui hominem odit.* Sicut ait Ioannes Apostolus: *Qui dicit se Deum diligere, fratrem autem non diligit, mentitur, 1. Ioan. 4. num. 20.*

46. Hieron. Inter cæteros Domini discipulos, qui maximè fratertam charitatem commendauit, Ioannes exiit Apostolus, cuius epistolæ, imò & singulæ earum literæ fratertam dilectionem aspirant, & de eo refert D. Hieronymus commentar. in epistol. ad Galat. cap. 6. *Nihil aliud per singulas solebat proferre collectas nisi hoc: filioli, diligite alterutrum.* Vnde tamen natum est, quod hic Christi discipulus plus omnibus se exhiberit erga proximos in charitate tam feruidum, nisi quia & ipse plus omnibus ostendebatur ab ipso Deo dilectus? *Discipulus ille, quem diligebat Iesus, Ioan. 21. num. 20.* Ex illo diuino amore infundebatur amor in Ioanne, mira scilicet charitas in proximos, & fratres suos, ut ait Petrus Damianus ferm. de S. Ioanne: *Vnde, ait, diuinus illi concessum est, ut tanta cor etiam circa fratres charitatis gratia repleteretur, ut sacrosanctum pectoris eius templum, velut caminus quidam diuini videretur incendij. Et post pauca subdit, ut mirum plus amaret, qui plus amabatur, & qui primus erat in redemptoris amore, præcipuus in fraterna fieret charitate. Semper diuina charitas gaudet hac sua consorte charitate scilicet in proximos.*

47. Apoc. 7. Sine hac autem charitate in proximos quilibet est vacuus, & infructuosus in Ecclesia Dei, ac eius obsequio. Ad Angelum Ephesi ait Dominus: *Prima opera fac. Sin autem venio tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo, & Apocalyp. 2. num. 6.* Prima opera, quæ in hoc ipso requirebantur, erant charitatis opera erga fratrum salutem, sic enim antea ibi dicitur: *Charitatem*

Sine charitate proximi vacua est homo.

tuam primam reliquisti. Statim tamen insurgit dubium, cur ei, qui charitatem relinquit, dicitur; mouebo candelabrum tuum? Appositè satis, nam extincta lucerna, indecens est ibi manere candelabrum, ex quo inde illud amouetur: sic etiam extincta, & consumpta charitate erga proximos, vacuum, & inutile candelabrum manet homo, & ideo necessum est, vt è medio tollatur, non enim amplius est utilis, sed omninò vacuus, & superuacaneus.

Matth. 22. Congregatis autem Pharisæis interrogauit eos Iesus.

Num. 42. Dicens: Quid vobis videtur de Christo: cuius filius est? Dicunt ei, Dauid.

Num. 43. Ait illi: Quomodo ergo Dauid in Spiritu vocat eum Dominum, dicens.

VERSIONES.

Arias n. 41. Coactis autem Pharisæis.

Syriac. n. 42. Quid dicitis de Messia?

Syriac. n. 43. Quomodo ergo per Spiritum vocat eum?

ALTER TEXTVS.

Marc. 12. Et respondens Iesus dicebat docens in templo: Quomodo dicunt Scribæ Christum Filium esse Dauid? Et ipse Dauid dixit in Spiritu sancto.

Luc. 20. n. 41. Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum Filium esse Dauid? Et ipse Dauid dicit in libro Psalmorum.

EXPOSITIO IV.

48.

CONGREGATIS autem Pharisæis. Vt Iesus sapientiam despicerent, ac deprimerent, vt pater ex D. Marco 12. num. 35. Interrogauit eos Iesus. Summa Christi pietas ex ipso concursu Pharisæorum ad eum tentandum, assumit occasionem ad eos instruendos de Messia persona, excellentia, ac dignitate, vt ait D. Hieron.

Marc. 8.

Hieron.

Pro malo bonum.

Qui ad tentandum Iesum fuerant congregati, & veritatem fraudulenta interrogatione carpere nitentur, occasionem præbuerunt consulationis suæ. Docet nos Diuinus Magister, non malum pro malo reddere, sed bonum pro malo; obiectam Pharisæorum tentationem conuertit Dominus in eorum instructionem, & eorum maleficium, in beneficium, Non vni soli, verbi gratia Doctori, qui de mandato magno interrogauerat, voluit Iesus ponere hanc questionem, sed congregatis multis;

vt rem valde necessariam, & scitu dignissimam omnibus proponeret, omnisque de diuinitate personæ Messia instrueret.

Dicens: Quid vobis videtur de Christo? Ex Dei promissione in Lege, & Prophetis facta, & à vobis vehementer expectato. Quid vobis videtur de illius substantia natura, ac persona, Cuius Filius est? Dei scilicet, an hominis? Quid de hac re docet Scriptura? Proponit quæsitum cum sciret responsum, vt inde eos doceret: Dicunt ei: Dauid. Cum potius debèrent dicere, quia Deus, Filius est Dei: iuxta Psal. 2. num. 7. Filius meus es tu, ego hodie genui te. Qua homo verò Filius est Dauid. Hoc secundum erat valde commune, & tritum Christi tempore; primum verò Messia diuinitatem, vel ignorabant, vel non creddebant Pharisæi, vt obseruant D. Chrysofom. homil. 42. in Imperfecto, D. Paschas. lib. 10. in Matth. D. Thom. & alij.

Illam verò Christi diuinitatem agnouit Petrus: Tu es Christus Filius Dei viui, Matth. 16. Hanc tamen sublimem cognitionem, ei non reuelauit caro, & sanguis. Sapienter D. Leo serm. 9. de Natiuit. Interclusistis vobis, o Iudæi, intelligentiam, & dum solam naturam carnis aspiciatis, tota vos veritatis luce priuastis. Expectantes enim secundum vestra persuasionis fabulosa figmenta, Dauid filium de sola stirpe corporea, dum spem vestram in homine tantum constituissetis Deum, Dei Filium repulistis. Petrus, qui Dei gratia erat expeditus à carne, & sanguine diuinam Christi naturam contemplatur. At verò Pharisæi, qui in terrenis tantum erant immerfi, & temporaliaque tantum ante oculos habebant posita. Quid inde Deum, Dei Filium repulistis. Vt de Deo obliti solum terrena cogitarent, ac cognoscerent.

Nota hic quod Marcus, & Lucas licet videantur aliter rem narrare, interrogationem factam esse ab Scribis, hoc minimè discrepat à D. Mattheo, sed optimè cum eius dictis conciliatur. Nam Iesus primò interrogauit Pharisæos, quidnam eis videretur, cuius filius foret Christus; tunc illis responderunt Scribæ, seu legis Doctores affirmare, Christum esse Filium Dauidis. Quo audito subiicit Christus, vt scribit D. Marcus, & Lucas: Quomodo dicunt Scribæ Christum esse Filium Dauidis, cum Dauid eum dicat suum Dominum.

Ait illis: Quomodo ergo Dauid. Eorum ignorantiam, ac insipientiam arguit Christus, qui cum legerent Scripturas, minimè eas intelligerent, ac penetrarent: In Spiritu. Ab Spiritu sancto motus, ac impulsus: Vocat eum Dominum: Filius inferior, ac iunior est suo parente, vnde non pater Filium, sed filius patrem vocat Dominum suum, illiusque seruum se affirmat, & dicit. Theophylact. Non negat Dominus se esse Filium Dauid hoc dicendo, sed monstrat quod non sit purus homo, ex solo Dauidico semine descendens.

Matth. 22. Dicens: Dixit Dominus Domino meo: sede à dextris meis; donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum.

Num. 45. Si ergo Dauid vocat eum Dominum, quomodo filius eius est?

49.

Psal. 2. Psal. 109.

Chrysof. Paschas. D. Thom.

50. Matth. 16.

Leo.

Temporalius diuina non intelligunt.

51.

Concordia Evangelistarum.

52.

Theophyl.

Num. 46.

Num. 46. Et nemo poterat respondere ei verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

VERSIONES.

Aliqui apud Lorinum. Dixit Dominus Verbo suo.

Barradas ex Hebr. 20. Dixit Dominus, tetragrammaton Domino meo Messia.

Syriacus. Sede à dextera mea vsque dum ponam hostes tuos subter pedes tuos.

Euthymius. Donec posuero.

Vatablus. Subsellium pedum tuorum. Syriacus n. 46. Et nemo poterat reddere rationem: nemòque ausus est amplius ab illo die interrogare eum.

ALTER TEXTVS.

Marc. 12. n. 36. & 37.

Luc. 20. n. 40. Idem habent, ac Matth. & 41. thæus.

EXPOSITIO V.

53.

DICENS: ex versu Psalmi 109. num. 1. Messia dignitatem, & excellentiam, ac proinde non esse purum hominem, sed etiam verum Deum. Dixit Dominus. Nomen Dei ineffabile. Tetragrammaton, hoc loco ponitur Domino meo. Messia, siue Christo Domino; vnde efficitur Messiam non hominem tantummodo esse, sed etiam aliam præter humanam habere naturam, propter quam à progenitore suo Dominus appellatur, antequam ex Virgine nasceretur. Sede à dextris meis. Metaphoricè humano modo loquitur Dauid, vt notant D. Chrysofomus, D. Paschasius, Albertus Magnus, S. Thomas & alij. Deus enim spiritus est, dexteræque caret; quia tamen præstantior hominis manus dextera est, præstantior quoque locus per eam designatur; hoc ergo loquendi modo significatur Eternum Parentem Christo triumphatori in celos ascendenti præstantissimum, ac excellentissimum cæli locum tribuisse, sed ait, à dextris meis, hoc est supremum cæli Thronum obtine. Ad Ephes. 1. num. 20. ad Philippenf. 2. num. 9. ad Hebræos 1. num. 13.

Psal. 109.

Chrysof. Paschas. Alb. Magn. D. Thom.

Ephes. 1. Philip. 2. Hebr. 1.

54.

Donec ponam inimicos tuos. Vt supremus omnium Rex in summa felicitate, auctoritate, gloria, & imperio in vniuersas creaturas, sede ad dexteram meam, & regna, ad iudicij vsque diem, in quo supremæ potestati tuæ sic subiciam omnes aduersarios, quemadmodum scabellum, siue suppedaneum solet sub pedibus subiici. Oportet illum, scilicet Christum, regnare donec ponat inimicos sub pedibus eius, 1. Corinth. 15. num. 25. Donec ponam. Illa particula, donec, non denotat finem, sed continuationem, ac amplificationem regni, & sessionis. Id est regna nempe mecum, etiam donec inimicos tuos tuis pedibus subiciam, eo etiam tempore, quo ipsi inimici tui videntur tibi contrarij, & oppositi, eo etiam tempore, quo inimici tui videntur regnare, & quando peccatum non est omnino euersum, ac extinctum, sed inter ipsas persecutiones, ac bella, quæ Satanas aduersus tuos fideles, tuamque Ecclesiam commouet, tunc regna, & sede ad dexteram meam, ac proinde illa particula, donec, non excipit tempus aliquod, sed illud exprimit, quo videri poterat Christus non sedere à dextris Dei, intelligendum denotans postea veluti multo magis sessurum, vt notauit Franciscus Lucas. Vnde ait Paulus Hebræorum 10. num. 12. In sempiternum sedet in dextera Dei de cætero expectans donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius. Ac proinde donec multi volunt, quod sit positum pro etiam donec. Similis est locus Matth. 1. num. 25. De quo plura dixi tom. 1. lib. 1. cap. 10. quæst. 22.

1. Cor. 15.

Sylueira in Euang. Tom. IV.

nem, sed continuationem, ac amplificationem regni, & sessionis. Id est regna nempe mecum, etiam donec inimicos tuos tuis pedibus subiciam, eo etiam tempore, quo ipsi inimici tui videntur tibi contrarij, & oppositi, eo etiam tempore, quo inimici tui videntur regnare, & quando peccatum non est omnino euersum, ac extinctum, sed inter ipsas persecutiones, ac bella, quæ Satanas aduersus tuos fideles, tuamque Ecclesiam commouet, tunc regna, & sede ad dexteram meam, ac proinde illa particula, donec, non excipit tempus aliquod, sed illud exprimit, quo videri poterat Christus non sedere à dextris Dei, intelligendum denotans postea veluti multo magis sessurum, vt notauit Franciscus Lucas. Vnde ait Paulus Hebræorum 10. num. 12. In sempiternum sedet in dextera Dei de cætero expectans donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius. Ac proinde donec multi volunt, quod sit positum pro etiam donec. Similis est locus Matth. 1. num. 25. De quo plura dixi tom. 1. lib. 1. cap. 10. quæst. 22.

Luc. Burg. Hebr. 10.

Matth. 1.

CAP. XLVII.

Arguuntur Pharisæi, & Ierusalem.

Matth. 23. Tunc Iesus locutus est ad turbas, & discipulos suos.

Num. 1. Dicens: Super Cathedram Moyfi sederunt Scribæ, & Pharisæi.

Num. 3. Omnia ergo quæcumque dixerint vobis, seruate, & facite: secundum opera verò eorum nolite facere: dicunt, & non faciunt.

VERSIONES.

Syriacus n. 1. Tunc Iesus collocutus est turbis, & discipulis suis.

Theophylact. In Cathedra Moyfi sedent Scribæ, & Pharisæi.

Syriacus. Quidquid igitur dicent vobis, vt seruetis, seruate, ac peragite: sed iuxta opera eorum, ne feceritis.

Vatablus. Omnia ergo quæcumque iusserint vos seruare, seruate, & facite.

D. Hilarius. Facite, & obseruate, secundum facta eorum nolite facere.

Orig. hom. 24. Audite, & facite, iuxta opera eorum ne faciatis.